

Posouzení bakalářské práce Heleny Kylarové „Vývoj dovednosti psaní u dětí předškolního věku“

Cílem předložené bakalářské práce bylo vysvětlit vývoj čtení a psaní u předškolních dětí prostřednictvím dvou oblastí – vlastní písemné produkce dětí a segmentace napsaných slov. Autorka navázala na práci E. Ferreirové, které se drží teoreticky, koncepčně i metodologicky, ale přináší svůj výzkumný design. Jako inspiraci použila konkrétní výzkumné práce Emilie Ferreirové a Sofie Vernonové, a dále Constance Kamiiové a Maryann Manningové, které náleží všechny k podobné paradigmatické škole.

Teoretická část odpovídá tematickému zadání práce i výzkumné části. Nepředkládá zbytečné informace, směřuje k tématu a metodologii, kterou potřebuje. Tato část textu je zpracována pěkně. Podstatná je zejména část, kde se autorka věnuje výzkumům jmenovaných autorek, popisuje je a porovnává postupy i jejich výsledky. Přidává i přesah dosaženého stavu poznání (čtení a psaní v piagetovské tradici) do edukační praxe.

Metodologie výzkumné části staví na vlastním výzkumném šetření u 16 dětí předškolního věku, který je inspirovaný výzkumnými postupy výše uvedených autorů. Tito autoři pracují s vývojovými škálami, měří a sledují vývoj dětí v různých dovednostech čtení a psaní. Podobně Helena Kylarová sleduje vývojové momenty produkce sledovaných dětí a tyto momenty mezi sebou porovnává, resp. porovnává vývojově různé aspekty, které vymezují vývoj čtení a psaní v předškolním věku.

Autorka si uvědomuje obtíže zvoleného výzkumného postupu a nároky na výzkumníka, který musí výzkum dobře předem připravit – sestavit úkoly pro děti, sledovat je, zaznamenat, dítě vést – tedy vyptat se na jeho kognitivní koncepce vlastní produkce a vyhodnotit produkci dětí.

Úkoly pro děti jsou tři (jeden doplňkový), všechny mají společný základ v experimentálním předkládání úkolů dětem ve smyslu Piagetova přístupu. Hlavní metodou byly zkouška psaní slov (nožka-stonožka) a druhou segmentace částí napsaného slova (pod obrázkem) na části, doplnil je malý úkol na propojení textu a obrázku. Úkoly jsou doprovázeny pozorováním, rozhovorem s dětmi a podrobným protokolem o průběhu.

Popis dat a jejich interpretace je podrobná a relativně přesná. Autorka si uvědomuje i problémy v posouzení produkce dětí a jejich řazení na vývojové škále a řeší je odpovídajícím způsobem.

Připomínky mám k určité nedotaženosti práce, která je částečně způsobena časovým tlakem, částečně náročností přípravy podobného výzkumu bez dlouhodobější zkušenosti. Zadání úkolů bylo možné asi připravit i jinak, což ovšem i já vidím teprve nyní. Segmentace slov napsaných pod obrázkem je obtížný úkol pro dítě, které netuší, že se zapisuje řeč. Úkol tak pozbývá pro některé děti smysl, musely by dělit rybu (na ploutve nebo ocas?) a ne slovo ryba. Na druhou stranu to děti nutí přemýšlet a úkol strukturovat po svém. Možná bylo výhodnější segmentovat slova, která děti samy psaly a kde musely samy vložit vlastní koncept psaní. Také by to potom dovolilo oba úkoly vyhodnotit přesněji.

Určitou potíží je také to, že jeden úkol je řazen vývojově sestupně a druhý vzestupně, což dělá čtenáři problém v porovnání vývoje dětí. Na druhou stranu autorka použila správně a autenticky řazení původních autorů. Je také pravda, že to vyjasňuje tabulkou na straně 56, kde ukazuje vztah mezi stadii v obou úkolech (resp. interpretacích různých autorů).

Jinak si práce ovšem velmi vážím. Byla obtížná, autorka zvládla náročnou cizojazyčnou literaturu. Velmi zdařile a detailně zpracovala sebraná data. Výsledky výzkumné části jsou zajímavé a přínosné k teorii vývoje dětí. Všimla si i jevů, které práci doprovázely, nebyly předmětem zkoumání, ale vztahují se k tématu a doplňují interpretace vývoje a pojetí psaní a čtení u zkoumaných dětí - podpis, otáčení znaků a slov, čtení a psaní různými směry, vztah písmen a čísel, vnímání interpunkčního znaménka ad. Toho si velmi cením, protože jde o významné postřehy.

Je zřejmé, že autorka u práce přemýšlí.

Doporučuji práci k obhajobě.

Praha 20.9.2014

Ida Viktorová